

УДК 378.141.5

Кохан Д. М.

Харківський національний медичний університет

м. Харків

ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ

Впровадження інноваційних технологій навчання потребує не тільки використання нових підходів щодо подання навчального матеріалу, але й сучасних методів оцінювання рівня знань. Особливо актуальною ця тема є на часі, оскільки розвиток інформаційних технологій, поширення кредитно-модульної системи вимагають перегляду методів контролю навчальної діяльності здобувачів та їх осучаснення. Традиційні методи контролю (заліки, іспити, письмові роботи тощо) усе частіше зазнають критики в дослідженнях науковців (В. Звоников, Д. Рибка, Л. Паращенко, В. Леонський та інші) через невідповідність до сучасної освітньої концепції підготовки майбутнього фахівця. Актуальність теми полягає в осучасненні методів контролю відповідно до вимог навчальної програми підготовки майбутнього лікаря та необхідністю їх впровадження в освітній процес.

Мета дослідження полягає в з'ясуванні переваг та недоліків традиційних та інноваційних методів контролю навчальних досягнень майбутніх лікарів.

Аналіз досліджень (Ю. Бабанський, В. Безпалько, В. Бочарнікова, О.Кальнік, В. Лозова та інші) показав, що науковці виділяють такі вимоги щодо контролю освітнього процесу у вищій школі: ґрунтується на принципах валідності, об'єктивності, надійності; забезпечує досягнення поставленої мети; сприяє розвитку та саморозвитку пізнавальної діяльності здобувачів; має бути доступним для розуміння, проведення та застосування.

Використання традиційних методів контролю, зокрема заліків та іспитів у формі усного опитування, має низку недоліків: навантаження на викладача, надмірні витрати часу та суб'єктивність. У зв'язку з різним рівнем професійної компетенції педагога, його індивідуальних особливостей, узаємовідносин між викладачем та здобувачем, психологічної атмосфери проведення контролю (хвилювання, стреси здобувачів, особливо під час іспитів) забезпечується низька надійність. Оскільки під час проведення контролю в усній формі за 5-7 питань неможливо охопити увесь зміст дисципліни й це зумовлює низьку валідність змісту цих методів контролю.

У порівнянні з усною формою оцінювання, письмові роботи більш об'єктивні, полегшується їх обробка та збереження даних. Однак ці методи контролю не відповідають принципам надійності та валідності в повному обсязі, і це можна перевірити в процесі порівняння усного та письмового опитування.

Разом з тим, як усні, так і письмові методи контролю є простими у використанні, доступними, не вимагають особливих умов щодо їх проведення та створюють умови для активної навчально-пізнавальної діяльності здобувачів.

Останнім часом поширеним методом контролю є тестування. Перевагами цього методу є те, що він забезпечує об'єктивність, валідність та надійність, незначні витрати часу й водночас охоплення великої кількості студентів, незначний вплив суб'єктивних факторів на здобувача, легкість обробки та зберігання даних. Однак, не дивлячись на низку переваг тестового методу, усе більше науковців (К. Корсак, О. Хуторський, D. Hart, R.L. Linn та інші) наголошують і на його недоліках, а саме: відтворення матеріалу ґрунтується на механічному запам'ятовуванні, без розуміння суті; сприяє пасивності здобувачів, адже ті налаштовані лише на розпізнавання правильних відповідей, а не на самостійне розв'язання поставлених завдань, знаходження підтверджень правильності, часто викладання навчального матеріалу обмежується тим об'ємом, який буде використаний у майбутній тестовій роботі.

Особливості підготовки майбутнього лікаря полягають у тому, що здобувач має засвоїти не тільки систему знань, умінь майбутньої професії, але й оволодіти рефлексивно-оцінними навичками щодо предметів, ідеалів, способу життя тощо, виробити власне ставлення до певних проблем чи подій. Слід зазначити, що професія лікаря передбачає ще й засвоєнням загальнолюдських, національних, соціальних цінностей та норм, а, отже, майбутній лікар – це не тільки професіонал своєї справи, який не лише вміє відтворювати знання, але й вдосконалювати вміння аналізувати, порівнювати, збирати інформацію, робити висновки, критично мислити, застосовувати знання в різних ситуаціях, наводити аргументи, розвивати особистісні якості (толерантність, повага, співпереживання, людяність, відповідальність та інші).

Отже, стає очевидним, що для досягнення цієї мети слід поєднувати різноманітні методи контролю (наприклад, письмову роботу зі спілкуванням з викладачем).

Найбільш поширеними інноваційними методами контролю, що відповідають вищезазначеним вимогам, – є створення навчального портфоліо, перевірка за допомогою дидактичних ігор або проходження веб-квесту, виконання проєкту. Ці методи легко підлаштовуються до освітнього процесу й не вимагають внесення кардинальних змін. До переваг відносять: студент – є активним діячем навчально-пізнавальної діяльності; можливість оцінювання як процесу, так і результату навчання; дають можливість проявити творчий підхід здобувача та оцінити ті вміння, знання та навички, які неможливо оцінити іншими методами; забезпечують досягнення поставленої мети на принципах об'єктивності, валідності.

Спільними недоліками інноваційних методів є: складність оцінювання роботи та ненадійність; великі затрати часу на процес виконання роботи.

Отже, осучаснення методів контролю повинно ґрунтуватися на тому, щоб враховувалися сучасні вимоги до підготовки майбутнього лікаря, могли легко адаптуватися до освітніх традицій, забезпечували досягнення поставленої мети – це підготовка майбутнього лікаря, який володіє професійними знаннями, уміннями та навичками, а також проявляє особистісні якості.